

«Esenboga» operasiýasy: Baýden üstünlik, Putin ýeňiš gazandy

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

"Esenboga" operasiýasy: Baýden üstünlik, Putin ýeňiš gazandy
"ESENBOGA" OPERASIÝASY: BAÝDEN ÜSTÜNLİK, PUTIN ÝEÑİŞ GAZANDY

Halkara Sud tarapyndan garşysyna tussag etmek barada karar çykarylan Putin bu çalşyk bilen birdenkä Günbataryň «deñdeşine» öwrüldi duruberdi

Ankaranyň «Esenboğa» howa menzilinde 2024-nji ýylyň 1-nji awgustynda 26 adam ykbaly özgerdi. Duşman lagerlerden getirilen on adam beýleki lagerdäki 16 adam bilen çalsyldy. Ol on adam Russiyada prezident Putin tarapyndan howa menzilinde dabaraly garşylandy. Beýlekileri Germaniya bilen (yzysüre olaryň üçüsü ABŞ-na) äkidelidiler. Günbatara gidenleri garşylanlarım premýer-ministr Şols, prezident Baýden we prezidentiň orunbasary Kamala Harrisdi.

Liderler hemise we hemmeleri garşylamaýar. Diýmek, bu wakanyň juda möhüm ähmiýeti bar. Hatda 1985-nji ýyldan bări bular ýaly uly möçberli tussag çalşygy bolmandygy sebäpli taryhy ähmiýetiniň bardygyny aýdyp bolar.

«Uly çalşyga» gatnaşanlar diňe Russiýadan, ABŞ-dan, Germaniýadan ybarat däldi. Olara goşmaça Norwegiýa, Sloweniýa, Polşa, Belarus hem operasiýanyň bir bölegidiler. Türkiye bolsa diňe soňky tapgyryň bolup geçen sahnasyny däl, eýýäm 1,5 ýyl dowam edip gelen taýýarlyk döwründe rus we amerikan ýörite gulluklarynyň başlyklarynyň duşuşan we prosesiň koordinasiýasyny ýola goýan ýurdy boldy.

Şu nukdaýnazardan seredilende, üstünlik gazananlaryň arasynda Ankarany sanamagam ýalňş bolmasa gerek. Dogrusyny aýtmaly, Türkiye urşuň durzulmagy ugrunda iň esasy ädimleriň ädilen 2022-nji ýylyň martyndaly Stambul gepleşikleriniň guramaçsy (BMG bilen birlikde), şol bir wagtyň özünde şol ýylky ýesir çalşygynyň we has soňra «Däne koridory» şertnamalarynyň baş aktýorydy. Bularyň hersi aýratyn üstünde durlup geçilmeli üstünlikdir. 2022-nji ýyldan soñ aradadurarlykda güýç ýitirilenem bolsa, bulary aýtsak gowy bolar. (“Esenboğa” operasiýasy bilen gazanylan utuklaryň ertesi gün Instagramyň gadagan edilmegi zerarly ýitirilmegi-de ýene häkimiýetiň günükärçiligidir).

- **Baýden gidip barýarka şowly urgy etdi**

ABŞ-nyň prezidenti Baýden bu çalşyk üçin mazaly der dökdi. Ýokarda ady agzalan ýewropaly döwletleriň ýolbaşçylary bilen kän gepleşikleri geçirdi. Aýratynam bu çalşygyň geçirilmeginiň öñündäki päsgelçilikleriň birini – Germaniýanyň gaýtawulyny aşmak üçin jan etdi.

Nemes lideri Sols 2019-njy ýylda çeçen emigranty Hangoşwilini öldürdigi üçin ömürlik tussaglyga höküm edilen KGB-niň jansyzy Krasikowy boşatmagyň mümkün däldigini, ýurdundaky hukuk sistemasynyň muňa ýol bermeýändigini aýdýardı.

Baýden bolsa bu çalşygyň juda möhüm ähmiýetiniň bardygы bilen birlikde Belarusda terrorçylykly akt amala aşyrmakda aýyplanyp

ölüm jezasyna höküm edilen nemes raýaty Krigeriň janynyň halas edilmeginin diňe şeýdilende mümkün bolup biljekdigini öňe sürýärdi. Şeýle-de uzak wagta çeken taýýarlyk döwründe çalşygyň iň möhüm adamy hökmünde sanawyň başyna ýazylan rus oppozisiýasynyň öñbaşçysy Nawalnynyň 16-njy fewralda türmede ölmegi ýagdaýyň näderejede howpludygyny düşündirmek üçin Baýden tarapyndan ulanyldy.

Amerikan prezidenti Günbatar ýurtlarynyň hökümetleri bilen bu meseledäki soňky duşuşyklaryny noýabr aýyndaky prezident saýlawlaryna gatnaşmajakdygyny aýtmagyna birnäçe sagat galanda gutardy. «Esenboğa» howa menzilinde hemme zadyň ugruna bolmahy bilenem muny hamana öz gazanan üstünligi ýaly ulandy, hatda öz partiýasyndan prezidentlige kandidat görkezilen Harris bilenem bu üstünligi paýlaşasy gelmedi.

Netijede eýdip-beýdip Demokratik partiýanyň agzalary tussag çalşygynyň geçirilmegini-de saýlaw kampaniýasy üçin öz peýdalaryna ýazdyrdylar. Şu nukdaýnazardan Trampyň «ABS ýeňildi, ýene Putin ýeňiş gazandy» diýmeginiň we çalşyk üçin rus liderini mazamlamagyň edil häzir onçakly ähmiyeti ýoga meňzeýär.

• **Putin «deňdeş» bolmagyň keýpini görýär**

Baýden we Tramp diýlende, Putiniň bu çalşygy amerikan saylawlarynyň öñüsyrasynda etmegi-de gözden sypdyrylmaly däl. Görnüşi ýaly, Trampyň öňünden çaklap bolmaýan we ynamsyz adam bolmagy diňe Ukrainany däl, Russiyany-da gorkuzman duranok.

Emma rus lideri üçin has möhüm ähmiyetli mesele bar. Yaňy-yakyna çenli käbirleriniň «mafíya we garakçy döwletiň başy», «Ukrainada çagalaryň gandary» diýil gelen, şeýle-de Halkara Sud tarapyndan garşysyna tussag etmek barada karar çykarylan Putin bu çalşyk bilen birdenkä Günbataryň «deňdeşine» öwrüldi duruberdi.

Şu tarapdan alanda gürrüňi gidýän çalşygyň Baýdene üstünlik, Putine bolsa ýeňiş gazandyrandygyny öňe sürýänleriň pikirini menem goldaýaryn.

Birnäçe synçyny goldaýan başga bir pikirimem bular ýaly

çalşykladyň mundan sonam dowam edip biljekdigi. Günbatar türmelerinde Moskwanyň gaýdyp almak isläp biläýjek onlarça rus ygtyýarlysy bar. Rus türmelerinde bolsa ýüzlerce syýasy tussag. Günbatar Kremliniň 1-nji awgustda boşadylan amerikan žurnalisti Gerşkoviç ýaly başga günäsiz adamlary-da «ýesir çalşygy» kerwenini döretmek üçin tussag edilip bilinjeginden aladalanýandygyny aýdýar.

Netijede kimiň bu operasiýadan has köp utuşly çykandygy barada dürli pikirleri orta atyp bilerler, emma meniň pikirimçe iň esasy zat hiç kimiň zyýan çekmän çykanlygydyr.

Syýasy liderler we döwletler owarram, bärde, çalşyk edilen 26 adam, olaryň maşgalasy, garyndaş-doganlary, dost-ýarlary, ýakynlary gazandy. Adamyň ömri gazandy.

Galyberse-de, bu dünýäde hiç bir zat, ol ne pul bolsun, ne syýasat, ne geosyýasy hakykatlar bolsun, ne ideologiýa, ne-de din bolsun, adamyň ömründen, adamyň janyndan gymmatly däldir!

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan
aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazeti, 10.08.2024 ý. Publisistika